

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Г.Г. СОБОЛЄВА

**ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів 3 курсу заочної форм навчання
напряму підготовки б. 030504 «Економіка підприємства»)*

Харків – ХНАМГ – 2011

Програма та робоча програма навчальної дисципліни **«Економіка підприємства»** (для студентів 3 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства») / Харк.нац.акад.міськ.госп-ва; уклад.: Г.Г. Соболева – Х.: ХНАМГ, 2011. – 19 с.

Укладач: Г.Г. Соболева

Рецензент: Т.І. Світлична

Рекомендовано кафедрою економіки будівництва,
протокол № 8 від 04.03.2011р.

Зміст

	Стор.
Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	5
1.1. Мета, предмет і місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	7
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	8
2. Робоча програма навчальної дисципліни	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи	9
2.2. Зміст дисципліни	9
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями	12
2.2.2. Лекційний курс	12
2.2.3. Практичні заняття	13
2.2.4. Індивідуальні завдання	14
2.2.5. Самостійна робота студентів	15
2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту	16
2.4. Інформаційне – методичне забезпечення	17

ВСТУП

З переходом вітчизняної економіки до ринкових відносин з'явилися нові форми і методи ведення господарської діяльності. Підприємствам як суб'єктам господарювання надано значні права та можливості щодо реалізації власних економічних інтересів. Вони самостійно обирають вид діяльності, складають свою виробничу програму, формують та використовують відповідний ресурсно-виробничий потенціал, забезпечують збут продукції, впроваджують заходи щодо підвищення ефективності господарювання. Забезпечення ефективного функціонування підприємства потребує залучення до вирішення цих складних економічних завдань відповідних висококваліфікованих фахівців.

Питання теорії та практики господарювання на рівні підприємства, принципи формування й використання виробничого потенціалу, раціонального ресурсного забезпечення, організації та ефективності господарської діяльності підприємства є предметом такої спеціальної галузі економічних знань, як економіка підприємства.

Дисципліна „ Економіка підприємства ” за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- ГСВО МОН України „Освітньо-кваліфікаційна характеристика” та „Освітньо - професійна програма ” підготовки бакалавра напряму б. 030504 «Економіка підприємства», 2010р.

- СВО ХНАМГ Навчальний план бакалавра галузь знань 0305 Економіки та підприємництва, напрям підготовки б. 030504 «Економіка підприємства»

Програма рекомендована кафедрою економіки будівництва (протокол № 8 від 04.03.2011р.) та затверджена деканом факультету заочної форми навчання.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення дисципліни - отримання студентами знань, вмінь і навичок, з економіки підприємства, що дозволяють у майбутньому спеціалісту компетентно вирішувати практичні завдання безпосередньо на підприємствах.

В процесі вивчення дисципліни «Економіка підприємства» розглядаються:

- визначення сутності підприємства як суб'єкта підприємницької діяльності;

- вивчення питань обґрунтування та вибору методів і формування системи показників оцінювання економічних результатів;

- вивчення питань з ефективності діяльності підприємства, його конкурентно спроможності;

- формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу;

- прищеплення вміння творчого пошуку напрямків та резервів удосконалення;

управління підприємством на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

Навчальний курс передбачає:

- лекції, під час яких викладаються ключові моменти та основні положення;

- практичні заняття для отримання необхідних вмінь і навичок використання аналітичного інструментарію та перевірки правильності розв'язання задач;

- самостійну роботу, що включає вивчення курсу по учбовим посібникам, нормативній та законодавчій базі, додатковим джерелам, підготовку відповідей на тестові і контрольні запитання.

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Економіка підприємства (4/144)

1. Підприємство, як суб'єкт господарювання
2. Структура та управління підприємством
3. Основні фонди підприємства
4. Нематеріальні ресурси та активи підприємства
5. Оборотні засоби підприємства
6. Персонал підприємства та продуктивність праці
7. Оплата праці на підприємстві
8. Планування діяльності підприємства
9. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства
10. Організація виробництва і забезпечення якості продукції
11. Ринок і продукція.
12. Витрати на виробництво і реалізацію продукції
13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства
14. Інвестиції
15. Інноваційна діяльність
16. Економічна безпека підприємства та антикризова діяльність

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Типові завдання діяльності, в яких використовують вміння та знання	Виробничі і соціальні функції, до яких відносяться типові задачі діяльності
Застосовувати теоретичні знання у вирішенні конкретних питань економіки, планування та організації роботи транспортних підприємств	Виробнича	Організаційна, планова, виконавська
Вміти досліджувати та аналізувати економічні можливості підприємства. Розробляти і реалізовувати плани розвитку підприємства, аналізувати й узагальнювати результати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності	Виробнича	Організаційна, планова, виконавська

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Економіка підприємства - Підручник. / Ред. С.Ф.Покропивного. К.: КНЕУ, 2003. –528с.

2.Онисько С.М., Марим И.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб./За заг.ред. С.М. Онисько. - Львів: Магнолія плюс, 2004.

3.Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник з виконання курсової роботи(для студентів 2.3.4 курсів денної і заочної форми навчання спеціальностей 7.050.107 – „Економіка підприємства”, 7.050.104 – „Облік і аудит”, 7.050.108 – „Менеджмент в будівництві”). Укл. Момот Т.В. – Харків: ХДАМГ, 2000 – 70с.

4. Момот Т.В. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: від теорії до практичного впровадження: Монографія. – Харків: ХНАМГ, 2006 – 380 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

«Економіка підприємства»

Мета вивчення дисципліни - отримання студентами знань, вмінь і навичок, з економіки підприємства, що дозволяють у майбутньому спеціалісту компетентно вирішувати практичні завдання безпосередньо на підприємствах. Програмні теоретичні питання курсу охоплюють усі аспекти діяльності підприємства як суб'єкта господарювання та первинної ланки національної економіки.

Аннотация программы учебной дисциплины

"Экономика предприятия"

Цель изучения дисциплины - получение студентами знаний, умений и навыков, по экономики предприятия, которые позволяют в будущем специалисту компетентно решать практические задания непосредственно на предприятиях. Программные теоретические вопросы курса охватывают все аспекты деятельности предприятия как субъекта ведения хозяйства и первичного звена национальной экономики.

Annotation of the program of educational discipline

"Economy of enterprise"

Aim of study of discipline is a receipt by the students of knowledge, abilities and skills, for economies enterprises that allow in the future to the specialist adequately to decide practical tasks directly on enterprises. The programmatic theoretical questions of course embrace all aspects of activity of enterprise as subject of menage and primary link of national economy.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/годин	Семестр	Години								Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр.роб	КП/КР	РГР		
Заочна форма навчання	4,0/144	5-6	14	22	32	-	130	16	48	-	16	12

2.2. Зміст дисципліни

Тема 1.1. Підприємство, як суб'єкт господарювання

- 1.1. Сутність підприємства, його цілі та завдання
- 1.2. Класифікація підприємств
- 1.3. Об'єднання підприємств
- 1.4. Правові засади функціонування підприємств
- 1.5. Зовнішнє середовище господарювання підприємства

Тема 2. Структура та управління підприємством

- 2.1. Поняття організації управління на підприємстві
- 2.2. Поняття організаційної структури управління виробництвом і фактори, що її визначають
- 2.3. Основні форми організаційних структур управління виробництвом.
- 2.4. Принципи формування оргструктур управління виробництвом

Тема 3. Основні фонди підприємства

- 3.1. Економічна сутність основних засобів підприємства. Поняття основних фондів
- 3.2. Склад та класифікація основних фондів підприємства
- 3.3. Облік та оцінка основних фондів підприємства

3.4. Знос та форми відтворення основних фондів підприємства
3.5. Амортизація основних фондів підприємства. Методи нарахування амортизації

3.6. Показники стану та використання основних фондів

Тема 4 Нематеріальні ресурси та активи підприємства

4.1. Сутнісна характеристика нематеріальних ресурсів підприємства

4.2. Поняття та склад нематеріальних активів підприємства

4.3. Поняття та види ліцензій

Тема 5. Оборотні засоби підприємства

5.1. Сутність, склад та класифікація оборотних засобів підприємства

5.2. Матеріальні ресурси підприємства та показники їх використання

5.3. Нормування оборотних засобів підприємства

5.4. Управління запасами матеріальних ресурсів на підприємстві

5.5. Показники ефективності використання оборотних засобів на підприємстві

Тема 6 Персонал підприємства та продуктивність праці

6.1. Персонал підприємства, його склад і структура

6.2. Продуктивність праці та методи її вимірювання

6.3. Планування продуктивності праці на підприємстві

6.4. Організація та нормування праці на підприємстві

Тема 7. Оплата праці на підприємстві

7.1. Сутність заробітної плати

7.2. Організація оплати праці на підприємстві

7.3. Форми і системи оплати праці

7.4. Система доплат, надбавок та премій працівниками

Тема 8. Планування діяльності підприємства

8.1. Планування діяльності підприємства як функція управління.

8.2. Елементи внутрішнього фірмового планування

8.3. Етапи планування

8.4. Види і методи планування діяльності підприємства

8.5. Стратегічне планування діяльності підприємства

Тема 9. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

9.1. Виробнича потужність підприємства та її види

9.2. Фактори, які впливають на величину і рівень використання виробничих потужностей підприємств

9.3. Розрахунок величини виробничої потужності підприємств

9.4. Показники використання виробничих потужностей підприємств

9.5. Техніко – технологічна база підприємства та її постійне удосконалення

Тема 10. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

10.1. Організаційні типи виробництва

10.2. Методи організації виробництва

10.3. Основні форми організації виробництва

10.4. Поняття якості продукції. Показники якості продукції

10.5. Методи оцінки якості продукції

Тема 11. Ринок і продукція

11.1. Характеристика сучасної ринкової системи господарювання підприємства

11.2. Засади раціонального формування ефективного ринкового середовища підприємства

11.3. Ринкова орієнтація розробки нового продукту

Тема 12 Витрати на виробництво і реалізацію продукції

12.1. Витрати підприємства та їх характеристика

12.2. Класифікація витрат підприємства

12.3. Собівартість продукції та її планування

12.4. Калькулювання собівартості продукції

12.5. Шляхи зниження собівартості продукції в умовах ринкової економіки

Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

13.1. Формування доходу підприємства

13.2. Визначення фінансового результату діяльності підприємства

13.3. Прибуток підприємства, його формування та використання у ринкових умовах

13.4.Оцінка фінансово – економічного стану та ефективності діяльності підприємства

Тема 14. Інвестиції

14.1. Сутність інвестицій, їх види та характеристика

14.2. Характеристика капітальних вкладень підприємства

14.3. Оцінка ефективності капітальних вкладень підприємства

14.4. Характеристика фінансових інвестицій оцінка їх ефективності

Тема 15. Інноваційна діяльність

15.1.Поняття інновацій, причини виникнення та результати впровадження

15.2.Види інновацій та критерії їх класифікації

15.3.Інноваційна діяльність підприємства

15.4. Ефективність інновацій

Тема 16. Економічна безпека підприємства та антикризова діяльність

16.1.Сутнісна характеристика економічної безпеки підприємства

16.2. Основні функціональні складові економічної безпеки

16.3. Оцінка і забезпечення економічної безпеки підприємства

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями

та форми навчальної роботи студента

2.2.2. Лекційний курс

Зміст навчальної дисципліни	Лекц
1	2
Тема 1. Підприємство, як суб'єкт господарювання	1
Тема 2. Структура та управління підприємством	-
Тема 3. Основні фонди підприємства	1
Тема 4. Нематеріальні ресурси та активи підприємства	-
Тема 5. Оборотні засоби підприємства	1
Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	1
Тема 7. Оплата праці на підприємстві	1
Тема 8. Планування діяльності підприємства	-
Тема 9. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства	1

Продовження табл.

1	2
Тема 10. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	-
Тема 11. Ринок і продукція.	-
Тема 12. Витрати на виробництво і реалізацію продукції	1
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	1
Тема 14. Інвестиції	1
Тема 15. Інноваційна діяльність	-
Тема 16. Економічна безпека підприємства та антикризова діяльність	1

На практичних заняттях студентам заочної форми навчання розбираються і вирішуються задачі та питання, що викликають у студентів труднощі при виконанні контрольної роботи.

2.2.3. Практичні заняття

Зміст	Кількість годин
<u>Заняття 1.</u> Тема. Основні фонди підприємств	2
<u>Заняття 2.</u> Тема. Оборотні фонди підприємств	2
<u>Заняття 3.</u> Тема. Персонал підприємства та продуктивність	2
<u>Заняття 4.</u> Тема. Оплата праці на підприємстві	2
<u>Заняття 5.</u> Тема. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства	2
<u>Заняття 6.</u> Тема. Ринок і продукція.	
<u>Заняття 7.</u> Тема. Витрати на виробництво і реалізацію продукції	2
<u>Заняття 8.</u> Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
<u>Заняття 9.</u> Інвестиції Інноваційна діяльність	2
<u>Заняття 10.</u> Економічна безпека підприємства та антикризова діяльність	2

2.2.4. Індивідуальні завдання.

При вивченні даної дисципліни навчальним планом передбачено виконання курсової роботи.

Виконання курсової роботи з курсу "Економіка підприємства" є важливою складовою частиною навчального процесу.

Мета виконання курсової роботи - закріплення та поглиблення теоретичних знань, здобутих при вивченні курсу, освоєння методів виконання широкого кола економічних розрахунків та аналітичного обґрунтування одержаних результатів, формування вміння застосовувати їх у практичному вирішенні питань економіки підприємства.

Курсова робота виконується самостійно кожним студентом за завданням на проектування за індивідуальними варіантами. У процесі написання курсової роботи студент має здійснити аналіз основних техніко-економічних показників осподарювання, самостійно виконати економічні розрахунки, виявити резерви виробництва і на цій основі обґрунтувати заходи щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Виконання курсової роботи має сприяти засвоєнню студентами дисципліни "Економіка підприємства", спонукає ґрунтовно вивчати законодавчі акти з питань економічних відносин, спеціальні наукові видання. В процесі виконання курсової роботи студент повинен самостійно знайти й вивчити літературу з теоретичних питань, здійснити відповідний аналіз статистичних даних підприємства, показати вміння вирішувати економічні завдання, застосовувати теоретичні положення у вирішенні конкретних питань економіки.

Склад курсової роботи

До складу курсової роботи входять:

Титульний аркуш.

1. Завдання на виконання курсової роботи.
2. Зміст курсової роботи.
3. Вступ.

4. Теоретична частина курсової роботи.
5. Практична частина.
6. Висновки.
7. Список використаної літератури.

2.2.5. Самостійна навчальна робота студента

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, засвоєння необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Під час такої роботи використовується навчальна, спеціальна література, а також тексти лекцій. Специфічною формою самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді розв'язування задач, аналізу ситуацій, написання курсової роботи.

(заочне навчання)

Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1. Підприємство, як суб'єкт господарювання	6
Тема 2. Структура та управління підприємством	10
Тема 3. Основні фонди підприємства	15
Тема 4. Нематеріальні ресурси та активи підприємства	15
Тема 5. Оборотні засоби підприємства	15
Тема 6. Персонал підприємства та продуктивність праці	11
Тема 7. Оплата праці на підприємстві	15
Тема 8. Планування діяльності підприємства	15
Тема 9. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства	16
Тема 10. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	12
Тема 11. Ринок і продукція.	
Тема 12. Витрати на виробництво і реалізацію продукції	10
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	8
Тема 14. Інвестиції	9
Тема 15. Інноваційна діяльність	14
Тема 16. Економічна безпека підприємства та антикризова діяльність	12

2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Обсяг у годинах	Розподіл балів, %
1.	Поточний контроль		
	- усне опитування студентів на практичних заняттях з питань тем курсу	20 хвилин	30
	- захист контрольної роботи та курсової з курсу у відповідності з завданням	15 хвилин	30
2.	Підсумковий контроль – екзамен (письмовий)	45 хвилин	40
	Всього за модулем		100%

Критерії залікової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою
Більше 91-100 включно	Відмінно
Більше 71-90 включно	Добре
Більше 51-70 включно	Задовільно
Більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання
Від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

2.4. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Заочна форма навчання тема, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література	
1. Економіка підприємства - Підручник. / Ред. С.Ф.Покропивного. К.: КНЕУ, 2003.	Тема1-16
2.Онисько С.М., Марим И.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб./Заг.ред. С.М. Онисько. - Львів: Магнолія плюс, 2004.	Тема 3-16
3.Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник з виконання курсової роботи(для студентів 2.3.4 курсів денної і заочної форми навчання спеціальностей 7.050.107 – „Економіка підприємства”, 7.050.104 – „Облік і аудит”, 7.050.108 – „Менеджмент в будівництві”). Укл. Момот Т.В. – Харків: ХДАМГ, 2000 – 70с.	
4. Момот Т.В. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: від теорії до практичного впровадження: Монографія. – Харків: ХНАМГ, 2006 – 380 с.	Тема2
5.Мельник В. Основи економічного аналізу. - М.: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2003. - 216 с.	Темаб-10
2. Додаткові джерела	
6. Грибов В.Д., Грузинов В.П. Экономика предприятия: Учеб.пособие. Практикум – М.: Финансы и статистика, 2003. – 336с.	Тема 1-16
7. Петрович Й. М., Захарчши Г.М., Теребух А. А. Організація підприємництва в Україні. Навчальний посібник. -Львів: Оскарт, 2000.	Тема 2,10
8. Пршіак Т.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник. - К.: Вікар, 2001.	Тема 1-16
9. РижиковВ. С, ПанковВ. А., РовенськаВ, В. Економіка підприємства: Навч, посіб. - К.: "Видавничий Дім "Слово", 2004.	Тема1-16
10.Системи управління якістю/1 Збірник нормативно-правових документів. - Львів: Вид-цтво ЛДЦСМС, 2001. - Випуск 2.	Тема 10
11.Черваньов Д.М., Нейкова Л.1. Менеджмент інвестиційно-Інноваційного розвитку підприємств України. - К.: Знання. - 1999.	Тема 14,15

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Заочна форма навчання тема, де застосовується
12.Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства; Навч. посіб. -Львів: Новий Світ-2000,2004.	Тема 8
13.Шевчук В.Я. Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. - К.: Генеза, 2007	Тема 14
14.Шмален Г. Основи проблеми економіки підприємства. Посібник(перевод з німецького). - М.: ФИС, 1996.	Тема2,3,4,9,10, 11,16
3. INTERNET – ресурси:	
15.Бібліотека корпоративного управління // www.corpgov.net	Тема1-16
16.Развитие бизнеса www.devbusiness.ru	Тема1-10
17. Нормативные акты Украины // www.nau.kiev.ua	Тема1,2

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

СОБОЛЄВА Ганна Григорівна

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «**Економіка підприємства**» (для студентів 3 курсу заочної форм навчання напрямку підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»)

Комп'ютерне верстання: Н.М. Колісник

План 2011, поз. 310 Р

Підп. до друку 25.03.2011 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 0,8

Зам. № 7029

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001